

en haar rood: symbool van het nieuwe leven, van de levenszon, die met haar gloed dit nieuwe leven wekt.

De mistletoe met haar witte „appeltjes,” die lichtend afsteken tegen den donkeren stam.

Zelfs het roode licht, dat onze straten fantastisch beschijnt.

Wij beleven een crisis in de geschiedenis onzer

eeuw. De donkere dagen zijn beeld van het leven.

Waar is het licht?

De zorg sluipt door onze straten in zwart gewaad en laat den klopper vallen op menige deur.

Waar is de zegen?

Daar blaast de Midwinterhoorn zijn roep tot het feest.

In de kathedraal zingt het orgel zijn Gloria in Excelsis!

Crisis. Tòch vrede op aarde!

Crisis. En . . . in de menschen een welbehagen!!

VLINDERVERVALSCHING

HET HEEFT ONS DIKWILS VERBAASD, dat er menschen gevonden worden, die niet aan den Schepper aller dingen gelooven, terwijl toch de geheele natuur om ons heen van Zijn wonderen getuigt.

De wetenschap schrijdt steeds verder en toch, hoe meer ze ons onthult, des te sterker moet het besef worden van eigen nietigheid tegenover het groote en ontzagwekkende, dat God dag aan dag aan ons verricht.

Het kleinste insect, het simpelste bloempje — het is alles even wonderbaar, zooals het zich aan ons voordoet. En des te pijnlijker treft de geest van materialisme, die dit alles langs zich heen laat gaan en dikwijls nog Gods wonderen misbruikt, om er eenig aardsch gewin uit te putten.

Zoo vinden we in een artikel van een Fransch journalist een uitvoerig relaas van een nieuwe industrie, welke zich in Parijs gaat ontwikkelen: het vervalschen van vlinders, om voor verzamelaars zeldzame exemplaren aan de markt te brengen, die dan — het gaat al net als met postzegels, maar voor ons gevoel is dit veel ernstiger — een hoogen prijs moeten opbrengen!

Het „materiaal” voor de nieuwe industrie wordt

geleverd door gewone koolwitjes, nachtuiltjes en wat niet al, kortom, exemplaren, die in groote menigte voorkomen.

Eerst worden de vlinderlichamen van de vleugels ontdaan, en wordt voor de zeldzame exemplaren een bijpassende romp gezocht. Dan gaat men de vleugels vervaardigen, die voor groote vlinders uit kleine stukken worden opgebouwd. Met behulp van den microscoop wordt nauwkeurig zorg gedragen, dat aartje voor aartje aan elkaar past en met doorzichtige kleefstof worden de stukjes gelijmd. Vervolgens wordt op het vleugeldek de fijne teekening aangebracht, waarbij metaalverf de bijzondere glans verschaft. Dan worden de vleugels aan den romp bevestigd, de vlinder wordt eenigen tijd in een gesloten bak ondergebracht, om door toevoeging van waterdamp aan het lichaam weer eenige soepelheid te geven. Nadat tenslotte een wetenschappelijk man door vergelijking met origineelen nog eens nauwkeurig heeft nagegaan, of de arbeiders hun werk goed hebben verricht, worden ze op de gewone wijs opgeprikt en naar de winkels verzonden.

Arme verzamelaars, ongelukkig menschdom, door wie Gods gaven zoo misbruikt worden.

J. CL.

VREDE OP AARDE

DOOR
JO KALMIJN-SPIERENBURG

DEN GEHEELEN TRIESTEN KERSTDAG, terwijl de stage sneeuw ononderbroken tritselde langs de kleine, groenige ruitjes van de boerderij, had de oude boerin het naderen van den avondlijken kerkgang gevoeld als een doffe beklemming.

Andere jaren was deze kerkgang een vreugdevol gebeurtenis geweest, een feestelijke, een blijde opgang om de geboorte vieren van den Heiland.

Andere jaren...

Dan had ze gezeten op haar eigen plaats, vooraan in het schip van de kerk, rustig en waardig in haar stemmige, donkere, boersche dracht, de ruw gewerkte handen devoot om het zwaar leeren kerkboek, met de gouden, opgewreven klampen, het geheven gezicht verstild in blijde aandacht onder de witvleugelige boerinnenkap.

Andere jaren...

Maar toen was daar nog niet die donkere schaduw geschoven over haar stil, ingetogen leven.

Toen was daar nog geen schande, die je dwong de oogen schuw neer te slaan voor de bezeerende nieuwsgierigheid van de menschen.

Vorig jaar had het haar al wel bedroefd, dat het maar niet weer in orde komen kon tusschen den boer en zijn dochter, zijn eenige, zijn Geertje.

Dat de boer maar stijfkoppig dien „hongerigen slokop,” waarmee het bedeesde, meegaande Geertje tot zijn

verbazing tegen zijn uitdrukkelijk verbod getrouwd was, niet erkennen wou als schoonzoon.

Verleden jaar was het al wel een grief, dat de boerin niet anders dan heimelijk het meisje kon opzoeken om haar iets toe te stoppen uit eigen overvloed.

Een grief, dat ze behoedzaam als een dief achterom slippen moest met een maaltje prinsesseboontjes of een mandje winterjannen onder den boezelaar, vol vrees door den boer te worden gezien.

Maar dat was nog niets geweest vergeleken bij dit.

Daarvoor had ze nooit de oogen neer behoeven te slaan. Handelde ze al achterbaks, dan deed ze dit te goeder trouw en alleen om den driftigen boer ergernis te besparen.

Dan deed ze dat uit liefde...

't Was toch haar eigen meidje, háár Geertje. Kon ze die uit haar hart verjagen, omdat ze nu eenmaal zinnigheid gehad had in een man, die niet rinkelen kon met een volle beurs?

En was Govert geen fiksche jonge kerel, die de handen wel uit de mouwen wou steken en die alles aanpakte wat hij maar krijgen kon om het hoofd boven water te houden?

Kon hij het helpen, dat het hem niet voor den wind ging?

Neen, dat was niets geweest vergeleken bij dit, bij de schande...

Waarom had de nieuwe, jonge dominee het ook gedaan, waarom had hij het willen probeeren: den boer te vermurwen voor het tobbede, jonge huishouden?

De vorige dominee, bezadigder en meer op de hoogte van de eigenaardige karaktertrekken van zijn boeren-volkje, had zich er niet mee bemoeid, had wel begrepen, dat vreemde inmenging den wrok niet wegnemen zou.

Blijmoedig had hij gehoopt, dat de tijd vanzelf genezen zou en bijeen brengen.

Maar de nieuwe dominee, in brandende voortvarendheid, was op hooge beenen naar de Willemshoeve gestapt en had vermaand: een ouderling mocht toch niet onverzoenlijk wezen, moest toch een exempel zijn voor de gemeente, nietwaar? En nu was het Kerstfeest op handen. De boer wou toch niet zoo, met een hart vol wrok, komen tot de Kribbe?

En dan, wist hij niet, dat zijn dochter, zijn eenig kind toch, in moeilijke omstandigheden was? Dat ze ziek was en haar eerste kindje verwachtte? Wist de boer niet eens, dat ze ziek was? Nierbekkenontsteking...

Maar om het bijtende antwoord van den boer had de boerin, die stillerjes en ademloos te luisteren stond in de gehoorige keuken, de handen ontsteld ineengewrongen.

Wat beroerde omstandigheden? Je behoefde wermpel geen profeet te zijn, om die voor een paar jaar terug te voorspellen. Die omstandigheden had de meid zelf ook wel aan zien komen, toen ze trouwde, dwars tegen den zin van haar ouwers in, en den slampamper nam, die aasde op de specie van den ouwen baas. En daarvoor kon hij nu zeker goedsmoeds de beurs losknoopen? En dat hij ouderling was... Zou hij niet weten, hoe hij zich had te gedragen? Zou hij niet oud en wijs genoeg zijn zelf den weg te weten? O zoo!

Na het vruchteloze bezoek had de boerin bevend gehoopt, dat de boer uit gekrenktheid zich niet zou willen vertoonen in de kerk, hoewel ze zich tegelijk schaamde over de gedachte.

Maar ze kende zijn koppigheid en vreesde terecht, dat hij, juist omdat men hem had willen kapittelen, bij den Kerstdienst uitdagend in de hooge ouderlingenbank tronen wou, enkel en alleen om met zijn starre houding zijn ongebroken verzet te toonen.

Ze kende den boer...

En den kerkgang vreesde ze als de voltrekking van een vonnis. In haar benardheid had ze zelfs overwogen zich ongesteld te houden, om eraan te ontkomen.

Maar ze begreep moedeloos de doorzichtigheid van zulk een verzinsel. Zij, die in lange jaren geen enkelen keer haar plaats leeggelaten had.

Neen, ze kon niet wegblijven, om nog meer aanstoot te geven.

Maar hoe zou ze het verdragen te zitten op die plaats vooraan, zonder enig verweer te hebben tegen de af-

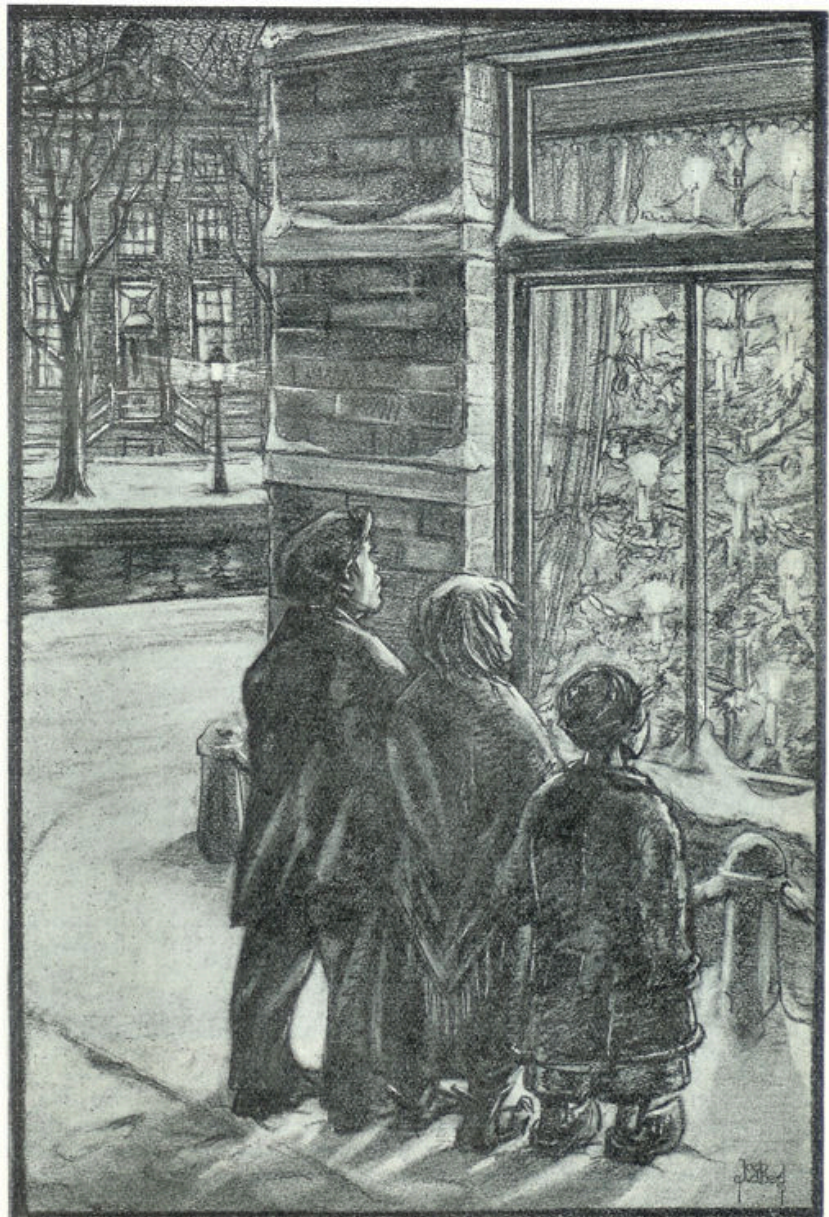
keuring van vele oogen? Want niemand zou immers onkundig gebleven zijn. Zooiets wist heel het dorp. Bij elk haardvuur werd haar schande besproken en uitgeplozen. En wie zou partij trekken voor haar?

Ze moest wel gaan... maar hoe kon ze waarlijk Kerstfeest vieren met zulk een vrees en onrust in het hart?

Tegen den avond, als de boerin al reeds het kerkboek klaargelegd had met den hagelwitten zakdoek en de fluweelen tasch erop, greep haar zoozeer de beduchtheid aan voor wat onafwendbaar over haar komen ging, dat ze staan bleef met den zwart laken mantel in de handen en hulpeloos opperde: „Zoue we wel naar de kark gaon, vaoder?”

Tegelijk met het uiten van haar bange vraag wist ze het antwoord al.

Ze stond achter den stoel van den boer en het was alsof ze zijn rug rechter en strenger worden zag, of zijn rimpelige, verweerde nek verstramde van onwil.

Naar een teekening van Joop van den Berg

De Kerstboom der armen

Zonder omkeeren viel de boer uit: „Niet naor de kark? Niet naor de kark? Wat een wievepraot was dat nou ineens? Waorom zoue we niet gaon? Daormee zoue we ons juist belachelijk maake. En doch-je nou, da'k me liet koeieneere deur zoo'n vlasbaord van 'n dominee? 'k Gaoi veur gien mins uut de weeg.”

„Maor veur God?” wou de boerin vragen, maar de moed ontviel haar. Ze had leeren zwijgen.

Ze greep met bevende hand het kerkboek en zei stil en onderworpen: „Dan moste we maor gaon.”

Het werd een martelgang.

Met gebogen hoofd schoof de boerin in haar bank, het gebaar hoekig van verlegenheid.

Ze dorst niet als gewoonlijk links en rechts groeten. De oogen hield ze beschaamd neer op de verruwde handen.

Zonder dat ze het zelf merkte, zat ze een weinig ineen met ingetrokken schouders, als een, die een last te dragen heeft.

Nu haar fierheid een knak gekregen had, leek ze op eens oud, heel oud...

Maar de boer troonde onvervaard achter zijn groote, opengeslagen Statenbijbel, kloek en nog kras voor zijn jaren, den kop strak en besloten, als gesneden uit bruin hout.

Heel zijn houding was één onaandoenlijkheid en één stug verweer.

Rustig bladerde hij in den Bijbel, zocht den tekst, legde bedaard zijn brillenhuisje bij den Psalm.

Met zijn dreunende bas zong hij mee. Dacht iemand, dat de boer van de Willemshoeve zich als een kwa-jongen liet terechtwijzen?

Dacht iemand, dat hij hem kon doen bukken voor zijn wil?

Waren ze allemaal „teuge 'um"? Hij gong veur gien mins opzij.

Veur gien enkel mins.

Bij het gebed stond hij rechtop, schouderhoog boven de gemeente uit, stevig wijdbeens, als stond hij midden op den akker, de grove vuisten aan den bankrand.

... „En wij bidden U, Heer, voor die jonge vrouw in de gemeente, die het moeilijk heeft in haar krankheid. Wil haar bijstaan in haar zware uren, haar door-helpen...”

Geertje, dat was Geertje, schrok de boer op, een kille schok doorbonsde hem.

Zoo arg, was het zoo arg, dat de dominee bidden most veur het deerntje? Zijn deerntje. Want dat was ze eigenlijk toch nog, dat was ze altijd gebleven. Hij wist het nu opeens. Door alles heen zijn meidje. En was het nu zoo bar slim ermee? En als eens de dood ermee most gemoeid zijn? Hij mocht zoo niet... Zóó niet... Het was Karstfeest... Het was vrede op aarde... en zijn deerntje was ziek...

Stil, stil, niks laote marke, niks laote marke, de minse zoue wel kijke naor um.

Och, de minse...

Rechtop stond de boer, schijnbaar ongeraakt, ongekwetst, maar de greep van zijn grove handen werd vaster om de banklijst. En hij haalde diep en moeilijk adem.

Naor huis liep hij den eigen tragen, beraden stap, de schouders wat opgetrokken om den vinnigen wind, die was opgestoken.

De boerin kloefde naast hem moeizaam door de sneeuw, soms bijna struikelend, te ontredderd om vóór zich op den weg te letten. Het kerkboek klemde ze tegen de hijgende borst, haar mond stond besloten.

'k Gaoi d'r heen, openlijk, zoo daodelijk, 'k laot me niet meer teugehouwe, schreide het in haar. 'k Mot naor me kind. 't Is Karstmis, 't mot vrede zijn.

Nauwelijks thuis, legde ze het kerkboek weg en zei waardig en beslist: „'k Gaoi d'r nao toe, vaoder. Nooit he'k je dwarsgezete, in al die jaore niet, dat weet je, 'k heb altaid krek gedaon zooals jij zee, maor nou mot ik naor Geertje. Niemand ken me terug houe.”

„'k Gaoi veur niemand uut de weeg,” koppigde de boer, zich klampend aan dit eenig star verweer.

Alleen gebleven, foeterde hij eerst, omdat ze hem allemaal alleen lieten op een avond als dezé. Dan, beklemd door de stilte, waarin alleen het eentonig geritsel langs de ruit van den herbegonnen sneeuwval, ijsbeerde hij met driftige stappen door de ruime keuken.

Heen en weer, heen en weer.

En zijn gedachten zwenkten steeds naar dat eene: dat het zoop niet mocht.

Een verademing was het thuiskomen van de boerin.

„En?” vroeg hij, vorschend in haar stil gezicht, niet er op lettend, dat een geheele nederlaag lag in dat ongeruste vragen.

„'t Kind was al geboren, een heel moeilijke bevalling,” antwoordde ze zacht. En nog zachter: „Een jonkie, och zoo'n lief diertjie, vaoder. Enne... het hiet naor jou.”

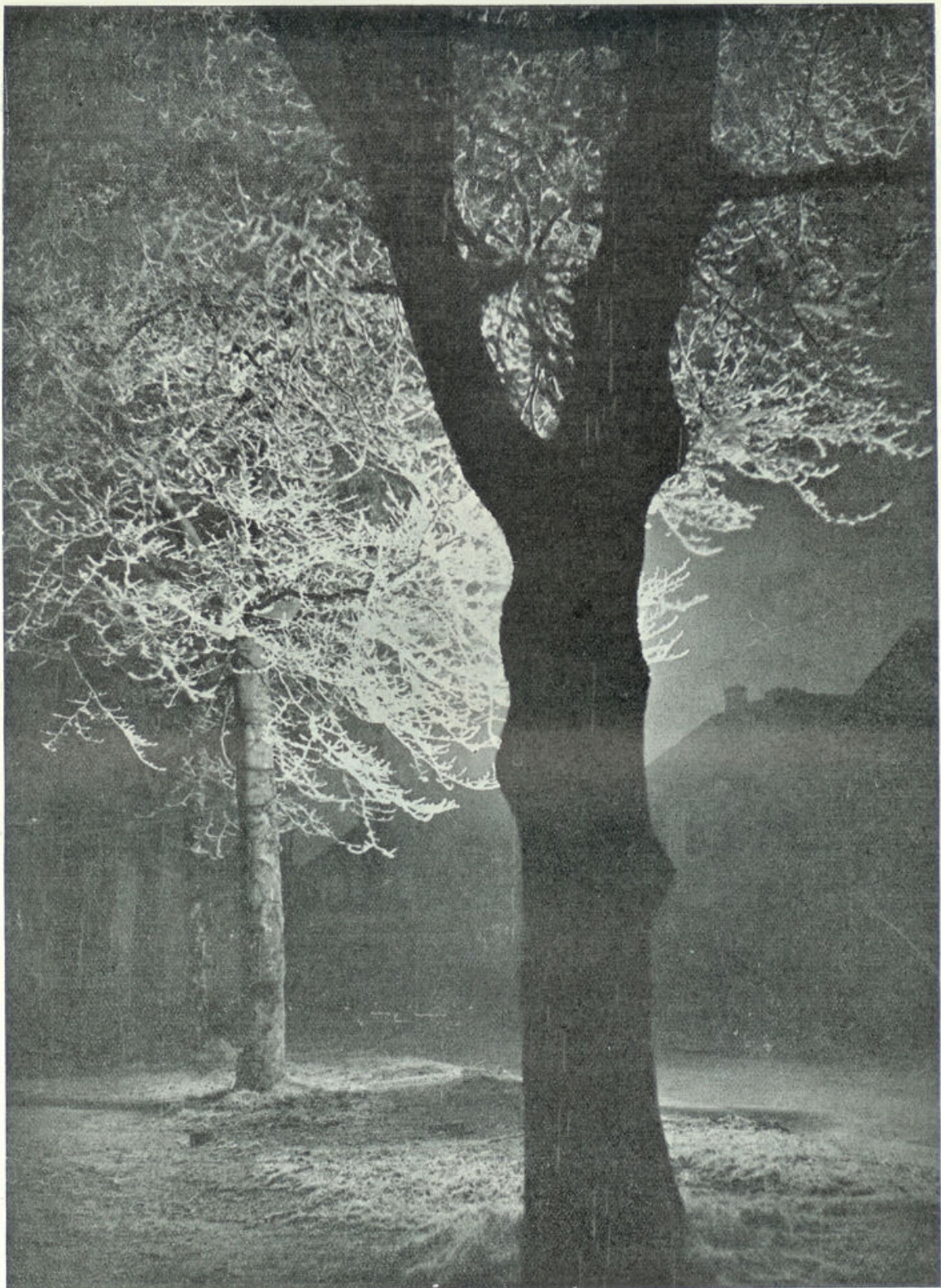
„Zoo-zoo,” zei de boer haperend. „En het deerntje zelf?”

„Zwakkies, he, arg zwakkies, maor taomelijk goed. Ze vroeg naor jou, vaoder.”

„Zoo,” zei de boer kortaf.

En dan, kwasi nonchalant, terwijl hij zijn leege pijp gedachteloos uitkloppen wilde: „'k Zal d'r is aanloope. Morge is 't nog Karst.”

De boerin glimlachte, antwoordde niet meer, begreep dat deze kort afgebeten, moeilijke erkenenis was een eindelijk opzij gaan voor God.

Naar een Kunstfoto

Decembernacht